

Insinööritarina Tehtaan varjosta

Opintie alkaa

Synnyin 50-luvulla kirvesmiesisän ja kotiäidin esikoiseksi. Lukeminen, kirjoittaminen ja laskeminen sujuivat hyvin ja pääsin aloittamaan kansakoulun jo vuotta etuajassa. Siihen aikaan ei puhuttu luokkakoosta tai henkilökohtaistamisesta mitään. Vanhempiin otettiin yhteyttä vain, jos jotain tarpeeksi ikävää tapahtui. Mukana roikuttiin kuka mitenkään; opiskeltiin, pöntättiin, luettiin ulkoa, istuttiin laiskalla... ja opittiin. Pyrin ja pääsin oppikouluun. Kaikki opiskelutarvikkeet, ruokaliput ja bussikortit hankittiin itse. Se oli iso uhraus perheeltäni. Opettajat olivat ehdottomia auktoriteetteja ja joidenkin sanavalinnat olivat kovin erilaiset lääkärin ja työmiehen lapselle.

Noihin aikoihin hauskin huvia oli ratkoa isäni kanssa erilaisia matemaattisia ongelmia ja pelata sakkia. Isän suuri haave oli päästä opiskelemaan rakennusmestariksi Teknilliseen kouluun Hämeenlinnaan. Pääsykokeissa hän ei kuitenkaan selvittänyt äidinkielen koetta ja haave ei koskaan toteutunut. (Myllymäen parakit jäivät odottamaan seuraavaa sukupolvea).

Lopetin oppikoulun lukion ensimmäisen luokan jälkeen. Hämeenlinnassa alkoi keskikoulupohjainen ammattikoulu tuleville laboranteille. Laskeskelin että saisin ammatin samassa ajassa kuin valkolakin ja leivän syrjään oli kova hinku. Pyrin, pääsin ja valmistuin. Kukaan meistä ei keskeyttänyt ja kaikki valmistuivat siinä ajassa kuin pitikin. Osallistuin valmistumiskeväänä ystäväni lakkiaisiin iloisena omasta tutkinnostani. Tuolloin isäni oli rakentamassa Tehdasta.

Laboranttina Tehtaaseen

Valmistuttuani laborantiksi työskentelin vielä vajaan vuoden sairaalan laboratoriossa (epäpätevänä) sijaisena. Vuoden 1977 alussa pääsin Tehtaaseen laborantiksi, ensin (vakinaiseksi valitun miehen) sijaiseksi ja myöhemmin vakinaiseksi. Työ oli vuorotyötä, raskastakin mutta melko hyvin palkattua. Yhteishenki oli hyvä ja riittävien resurssien johdosta työtahti oli inhimillinen. Linjaesimiehinä toimi teknikoita, työteknikoita ja vaativimmilta linjavakansseilta nostettuja esimiehiä. Insinöörejä ei juurikaan näkynyt. He istuivat kopeissaan ja tekivät laskelmia, suunnitelmia ja piirustuksia.

Perheen perustamisen jälkeen päivätyö alkoi houkuttaa mutta päivälaboranttien paikkoja oli vähän. Tehdas oli perustettu 1960. Sen toiminta laajeni merkittävästi Hämeenlinnassa

1970-luvulla ja edelleen 1980-luvun Euroopan myyntiyhtiöiden ja yritysostojen myötä. Ajattelin että teknikkokoulutuksesta saattaisi olla hyötyä jossain vaiheessa. Insinööriopinnoista en siinä vaiheessa vielä haaveillut. Opintovapaa ja aikuisopintotuki mahdollistivat päiväopintoihin hakeutumisen työsuhteen katkeamatta. Esimies ei tästä opintovapaasta ilahtunut mutta pyrin ja pääsin opiskelemaan. Loma-ajat kuitenkin työskentelin Tehtaalla.

Hämeenlinnan Tekusta koneteknikoksi

Hämeenlinnan Teknillinen oppilaitos oli laajentunut ja ns. vanha osa oli remontissa. Siihen uuteen osaan majoittuivat insinööriopiskelijat ja me konetekniikan opiskelijat päädyimme parakkiin.

Olin yli kolmekymppinen äiti nuorten poikien porukassa. Viihdyin erinomaisesti ja samalla kiukun sekaisella vimmallalla me kaikki raaputimme Rotring-tussien pieleen menneitä viivoja projektioharjoitusten kalvoilta. Opiskelu oli haastavaa ja palkitsevaa. Otin homman tosissani, kun kerran olin aloittanut. Todistuksen lisäksi sain tukun stipendejä ja lopputyökin tuntui jotenkin hienolta saavutukselta. Noina vuosina opin myös pitämään oluen mausta ja heittämään tikkaa. Ei huonoja taitoja nekään.

Opintovapaan jälkeen Tehdas kutsui. Vieläkin opintovapaastani suivaantunut esimieheni sijoitti minut kaikkein vähiten haluamalleni laborantin vakanssille, tietysti jatkuvaan 5-vuoroon. Tuolloin 1990-luvulla Tehdas investoi voimakkaasti tuotantoon, jalostusasteen nostamiseen ja uusiin merkkituotteisiin. Liiketoiminta laajeni ja markkinat kasvoivat erityisesti itäisessä Euroopassa. Tehtaan laatuosasto laajeni ja uusi kehityslaboratorio perustettiin. Siirryin laboratoriota pyörittämään neljän tutkijan (kaksi DI, lisensiaatti, tohtori) avuksi. Pääsin päivätöihin, opin paljon uutta ja opiskelin mm. elektronimikroskoopin pääkäyttäjäksi.

Laboratorion tilat kävivät pian ahtaiksi ja aloitettiin uuden tuotekehityskeskuksen suunnittelu. Sinne valmistui iso, ajanmukainen laboratorio mitä pääsin suunnittelemaan. Kaikki uusi kiinnosti ja laboratorion toimintojen vetämisen lisäksi myös opiskeluhalu heräsivät. Jälleen hakuhommiin ja opiskelu insinööriksi (AMK) työn ohessa alkoi. Teknisten oppilaitosten teknikkokoulutus oli päätynyt 1990-luvun lopulla ja vanha insinööriskoulutus v. 2003.

Insinööri (AMK), Tuotekehitys ja -muotoilu

Opiskelu työn ohessa oli ajoittain raskasta päivätyön ohella. Lapset olivat jo isoja mutta usein pääsin läksyjen ääreen vasta kun muut jo nukkuivat. Olin jälleen ainoa nainen luokallani. Ihan nuoria oli vain muutama ja osa heistä luopui leikistä kesken kaiken. Lähiopetusjaksot ja omaehtoinen opiskelu tukivat toisiaan ja opettajakunta oli osaavaa ja motivoitunutta.

Tuohon aikaan insinööriopintojen edellytys oli alakohtainen kokemus ennen opiskelun alkua tai viimeistään opintojen aikana. Kokemuksen ansiosta opinnoissa osaa keskittyä siihen, mikä todennäköisesti on omassa työssä merkityksellistä, ja jättää muun vähän vähemmälle. Karkeasti voisi sanoa, että ennen tehtiin ensin työtä ja sitten alaa opiskeltiin, nykyään lähes päinvastoin. Mahtaako kaikilla olla käsitystä siitä alasta mitä he lähtevät opiskelemaan.

Valmistuin 2000-luvun alussa, paperit ok ja pari hyvää stipendiä takataskussa. Opinnäytetyöni oli kunnianhimoinen ja käsitteli todellista ongelmaa ja sen ratkaisumahdollisuuksia. Pääsin Tehtaalla uusiin, erilaisiin laatuun, tutkimukseen ja kehitykseen liittyviin tehtäviin insinöörikoulutuksella ja -nimikkeillä. Parasta kaikessa oli se, että pystyin hyödyntämään kaikkea opinnoissa oppimaani ja yhdistämään sen työkokemuksen tuomaan osaamiseen.

Insinöörit Tehtaassa 2000-luvulla

Teknikoita ei kovin paljoa näkynyt. Muutenkin väkeä oli paljon vähemmän kuin aiemmin ja tuotannossa yhden työntekijän sairastuminen saattoi pysäyttää koko linjan toiminnan. Insinöörejä oli paljon. Titteli kertoi teknisestä osaamisesta mm. sähkö-, elektroniikka-, IT- ja laboratorioinsinööri -nimikkeinä. Asiantuntijatehtävissä, työnjohdossa, suunnittelu-, myynti- ja markkinointitehtävissä oli paljon insinöörejä. Jos aiemmin insinöörit istuivat yksin kopeissaan niin nyt he matkustivat ympäri maata ja maailmaa oman osaamisensa varassa Tehdasta edustaen.

Uudet tuulet alkoivat puhaltaa 2000-luvun loppupuolella. Tehdas halusi profiloitua raaka-aineen valmistajasta ratkaisuntuottajaksi. Moni asia muuttui totutusta eikä aina parempaan suuntaan. Eräällä toimipaikalla oli useita itsemurhia, joiden syyksi, ainakin osittain, arveltiin heikkoa johtamiskulttuuria, jatkuvia muutoksia organisaatioissa ja vuorojärjestelmissä sekä yt-neuvotteluja irtisanomisineen. Seurausten pelossa sairauslomia ei haettu, vaikka olisi pitänyt.

Aiemmin oletettiin, että vain DI:t toimivat esim. tuotekehityksessä sekä johto- ja koulutustehtävissä. Yritysmaailmassa kuitenkin ylemmän ja alemman korkeakoulututkinnon

suorittaneet insinöörit toimivat yhteistyössä. Kaikkien panosta tarvittiin ja Tehtaassa tätä osattiin hyödyntää hyvin. Kaikki insinöörit koulutusasteesta huolimatta ovat kielitaitoisia ja osaavat sekä ”haalarihommia” että vaativia neuvotteluja asiakkaan ja eri sidosryhmien kanssa raportointitaitoja unohtamatta. Työn hoitaminen vaatii tietotekniikkaosaamista, tiedonhaku- ja -hallintakykyä, sosiaalisia taitoja jne. Melkoisia moniosaajia siis!

Opiskeluintoakin vielä löytyi! Päädyin vielä opiskelemaan opettajaksi työn ohessa. Se oli hauskaa! Opin paljon ihmismielen tavasta käyttäytyä, oppia ja reagoida. Vaikken opettajan hommiin päätyneenkään niin hyödynsin kyllä kaikkia oppeja työssäni.

Tehdas 2010-luvulla

Tehdas yhtiöitettiin tytäryhtiöihin. Strategia muuttui (jälleen) ja keskityttiin taas uusiin painopistealueisiin. Vuosikymmenen puolivälin paikkeilla Tehdas yhdistyi entisen kilpailijansa kanssa ja koko yrityksen nimeksi tuli Fabrik.

Kovin moni asia muuttui, kun yritettiin sulauttaa molempien yritysten parhaita toimintatapoja, tuotteita, strategioita ja käytäntöjä yhdeksi toimivaksi kokonaisuudeksi. Kaikki tuntui olevan sekaisin eikä kukaan tiennyt missä mennään. Johtamisessa oli haasteita ja organisaatioita yhdistettiin ja rakenneltiin uuteen uskoon tiuhaan tahtiin. Väkeä vähennettiin. Motivaatiota oli vaikea löytää, kun ei tiennyt mitä seuraavaksi tapahtuu. Kaikki yrittivät puolustaa asemiaan, toimintatapojaan, tuotteitaan ja tuotantolaitoksiaan. Työkuorma kasvoi kasvamistaan varsinkin toimihenkilöillä. Eikä aika ollut varmaan helppo asiakkaillekaan.

Onnellinen eläkeläinen

Tehdas tarjosi vielä 1980-luvun alkupuolella mahdollisuuden valita eläkeiäksi ns. lakisääteinen tai 60 vuotta. Silloin moni pohti kuinka toimia. Jos oli velkainen mökki ja liuta muksuja, niin tuntui ettei ehkä ole koskaan varaa jäädä eläkkeelle. Toiset olivat niin leipääntyneitä töihinsä, että oli helppo piirtää rasti ruutuun. Syystä tai toisesta myös minä sen rastin piirsin. Onneksi.

Yli 40 vaiherikasta vuotta päättyi iloisiin eläkkeellesiirtymiskekkereihin. Tehdas oli ihan hyvä työnantaja. Omista intresseistäni johtuen myös työni oli monipuolista. Nostan hattua niille insinööreille, jotka vielä jatkavat Fabrikin palveluksessa. Moni asia on toivottavasti jo seestynyt ja selkiytynyt ja on löytynyt yhteinen tekemisen punainen lanka.